

David Richards OBE

Cyfarwyddwr Priodoldeb a Moeseg
Director of Propriety and Ethics

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mark Isherwood AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus
a Gweinyddiaeth Gyhoeddu
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

28 Hydref 2024

Annwyl Cadeirydd,

Llawlyfr y Cabinet a Chod y Gweinidogion

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Hydref yn dilyn eich sesiwn dystiolaeth gyda'r Ysgrifennydd Parhaol.

Mae'n ddrwg gennyf nad oedd modd imi ymuno â'r Ysgrifennydd Parhaol yn y sesiwn dystiolaeth ac rwy'n ddiolchgar am eich dealltwriaeth o'r amgylchiadau. Rwy'n falch o gael y cyfle hwn i ymateb i'r cwestiynau yr oedd y Pwyllgor wedi bwriadu eu gofyn imi yn y sesiwn.

1. Oeddech chi'n gweithredu fel cynghorydd annibynnol o dan delerau'r Cod pan wnaethoch chi ymchwilio i p'un a oedd cyn-Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth wedi torri Cod y Gweinidogion? Os felly, sut y cawsoch eich penodi?

Rhan o'm rôl yn Llywodraeth Cymru, y cefais fy mhenodi iddi gan yr Ysgrifennydd Parhaol, yw cynghori gweinidogion ar gymhwyso Cod y Gweinidogion ac ymchwilio, pan ofynnir imi wneud hynny gan y Prif Weinidog, i achos honedig o dorri'r Cod. Fel y dywedodd yr Ysgrifennydd Parhaol yn ei sesiwn dystiolaeth, rwy'n cyflawni'r swyddogaeth hon yn annibynnol ac yn wrthrychol, yn unol ag egwyddorion Cod y Gwasanaeth Sifil. Ni all y Prif Weinidog fy nghyfarwyddo na dylanwadu arnaf o ran y cyngor a roddaf, ac nid yw'n ceisio gwneud hynny. Yn yr un modd, pan ofynnir imi gynnal ymchwiliad, nid yw'n fy nghyfarwyddo nac yn dylanwadu arnaf o ran y ffordd yr wyf yn cynnal yr ymchwiliad hwnnw na'r casgliadau yr wyf yn dod iddynt.

Yn yr ystyr hwnnw, felly, roeddwn yn gweithredu fel cynghorydd annibynnol ond nid oedd angen imi gael fy mhenodi i ymgymryd â'r ymchwiliad penodol hwnnw gan ei fod eisoes yn rhan o'm rôl. Yn syml, gofynnodd y Prif Weinidog imi wneud hynny.

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel **03000 604400**
David.Richards@gov.wales
Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding

Serch hynny, rwy'n credu mai'r hyn sydd o dan sylw pan fo Cod y Gweinidogion yn cyfeirio at "gynghorydd annibynnol" yw rhywun o'r tu allan i Lywodraeth Cymru a benodir gan y Prif Weinidog yn benodol i ymchwilio i honiad bod y Cod wedi'i dorri. Nid oeddwn yn gweithredu yn y rôl honno.

2. Ar 23 Mai, fe wnaethoch ddweud wrth y Pwyllgor eich bod wedi rhoi cyngor dros y ffôn ynghylch achos posibl o dorri Cod y Gweinidogion gan Weinidog yr Economi ar y pryd. Fe wnaethoch ddweud bod rhywun wedi creu copi ysgrifenedig o'r cyngor ar eich rhan. Oeddech chi'n gweithredu fel cynghorydd annibynnol o dan y Cod, ac os felly, sut y cawsoch eich penodi?

Roeddwn yn gweithredu o dan yr un trefniadau ag yr wyf wedi'u disgrifio yn yr ateb blaenorol.

3. Os nad oeddech yn gweithredu fel cynghorydd annibynnol, ym mha rinwedd y gwnaethoch chi roi cyngor am gyn-Weinidog yr Economi a phwy gomisiynodd y cyngor hwnnw?

Roeddwn yn gweithredu o dan y trefniadau yr wyf wedi'u disgrifio yn fy ateb i'r cwestiwn cyntaf. Comisiynwyd y cyngor gan y Prif Weinidog ar y pryd. Cyn imi ymateb a rhoi fy nghyngor, ceisiais a chefais sicrwydd nad oedd cyn-Weinidog yr Economi wedi chwarae unrhyw ran yn y penderfyniadau cyllido a wnaed gan Fanc Datblygu Cymru.

4. Pam y cyhoeddwyd eich adroddiad ar gyn-Ddirprwy Weinidog y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth ond nid eich cyngor am gyn-Weinidog yr Economi: a yw hyn yn awgrymu anghysondebau yn y dull gweithredu gan fod paragraff 1.7 o God y Gweinidogion yn nodi y bydd canfyddiadau'r cynghorydd annibynnol yn cael eu cyhoeddi?

Penderfyniadau gan y Prif Weinidog ar y pryd oedd y rhain, yn hytrach na phenderfyniadau a wnaed gennyf i. Fy nealltwriaeth i o'r safbwynt oedd bod y Prif Weinidog ar y pryd o'r farn na ddylai'r cyngor yr oedd yn ei gael mewn perthynas â Chod y Gweinidogion gael ei ddatgelu fel arfer, yn unol â'r hyn sy'n arferol o ran cyngor gan y gwasanaeth sifil i weinidogion. Weithiau, fodd bynnag, roedd y Prif Weinidog yn teimlo y byddai er budd y cyhoedd i'm hadroddiad neu fy nghyngor gael ei gyhoeddi. Bydd y Pwyllgor yn cofio bod y Prif Weinidog ar y pryd wedi dweud yn gyhoeddus ei fod wedi gofyn imi am gyngor ynghylch a oedd cyn-Weinidog yr Economi wedi torri Cod y Gweinidogion ac mai fy nghyngor i oedd nad oedd wedi gwneud hynny.

5. Fe wnaethoch gadarnhau na chafodd ymchwiliad i achos o ddatgelu gwybodaeth ei gomisiynu na'i gynnal gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas ag achos diweddar y cyn-Weinidog Partneriaeth Gymdeithasol, ond roedd y cyn-Brif Weinidog wedi gofyn am gyngor, ac wedi cael cyngor, am y broses ar gyfer ymdrin ag achos o dorri Cod y Gweinidogion. A allwch egluro sut y mae Cod y Gweinidogion yn rhyngweithio ag ymchwiliadau i achosion o ddatgelu gwybodaeth?

Nid oes cysylltiad angenrheidiol rhwng y ddau. Caiff yr Ysgrifennydd Parhaol gomisiynu ymchwiliad i achos o ddatgelu gwybodaeth os yw'n credu bod gwybodaeth swyddogol wedi cael ei datgelu heb awdurdod, a byddai'r Ysgrifennydd Parhaol fel arfer yn trafod â'r Prif Weinidog cyn gwneud hynny. Caiff y Prif Weinidog ofyn i'r Ysgrifennydd Parhaol ymgymryd ag ymchwiliad i achos o ddatgelu gwybodaeth. Ond nid oes rhaid i'r Ysgrifennydd Parhaol gomisiynu ymchwiliad i achos o ddatgelu gwybodaeth bob tro y mae'n credu ei bod yn bosibl bod gwybodaeth wedi cael ei datgelu heb awdurdod, ac nid oes rhaid i'r Prif Weinidog chwaith ofyn am ymchwiliad i achos o ddatgelu gwybodaeth o dan yr amgylchiadau hynny.

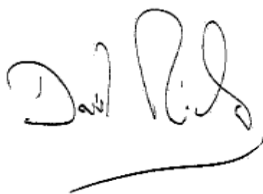
Mae Cod y Gweinidogion yn nodi'r safonau a'r ymddygiad a ddisgwylir oddi wrth weinidogion a phan fo'r Prif Weinidog yn credu ei bod yn bosibl nad yw gweinidog wedi cadw at y safonau hynny caiff ofyn i'r Ysgrifennydd Parhaol – neu imi, ar ran yr Ysgrifennydd Parhaol – gynnal ymchwiliad. Ond, eto, nid oes rhaid i'r Prif Weinidog wneud hynny.

6. Cyn 2021, nid oedd Cod y Gweinidogion yn rhoi unrhyw rôl i'r Ysgrifennydd Parhaol a swyddogion eraill o ran ymchwilio i achosion o dorri Cod y Gweinidogion. Roedd fersiynau o'r Cod rhwng 2007 a 2016 yn dweud yn benodol nad rôl yr Ysgrifennydd Parhaol na swyddogion eraill oedd gorfodi'r Cod, nac ymchwilio i Weinidogion. A allwch egluro beth a ysgogodd y newid hwn, a pham y barnwyd bod hyn yn briodol?

Nid wyf yn credu mai bwriad y fersiynau cynharach o God y Gweinidogion oedd atal y posibilrwydd o'r Prif Weinidog yn troi at yr Ysgrifennydd Parhaol neu swyddogion eraill am gyngor mewn perthynas â'r Cod neu i ymchwilio i achosion honedig o dorri'r Cod. Er nad oeddwn yn rhan o'r trafodaethau am gynnwys y Cod rhwng 2007 a 2016, byddwn yn tybio mai diben y rhannau ohono y cyfeirir atynt oedd ei gwneud yn glir nad yw gweinidogion yn atebol i'r Ysgrifennydd Parhaol am gadw at y Cod ac na fyddai'n briodol i'r Ysgrifennydd Parhaol, nac unrhyw was sifil arall, fynd ati ar ei liwt ei hun i ymchwilio i'r Prif Weinidog nac unrhyw weinidog arall. Mae hyn yn parhau i fod yn wir – rhaid i unrhyw ymchwiliad gan y gwasanaeth sifil i achos honedig o dorri'r Cod gael ei wneud ar gais y Prif Weinidog.

Rwy'n gobeithio bod yr wybodaeth hon o gymorth i'r Pwyllgor.

Yn gywir,

David Richards OBE

Cyfarwyddwr Priodoldeb a Moeseg
Director of Propriety and Ethics
Llywodraeth Cymru/ Welsh Government

BUDDSODDWYR | INVESTORS
MEWN POBL | IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel **03000 604400**
David.Richards@gov.wales
Gwefan • website: www.wales.gov.uk